

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MELHIORA VATELĒ
[*MELCHIOR WATHELET*] SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 10. decembrī¹

Lieta C-288/12

**Eiropas Komisija
pret**

Ungāriju

Valsts pienākumu neizpilde — Direktīva 95/46/EK — Fizisko personu aizsardzība attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīva aprīte — 28. panta 1. punkts — Valsts uzraudzības iestādes — Valsts tiesību akti, ar kuriem priekšlaicīgi tiek beigts datu aizsardzības komisāra sešu gadu pilnvaru termiņš — Datu un informācijas brīvības aizsardzības valsts iestādes izveide un citas personas, nevis datu aizsardzības komisāra iecelšana minētās iestādes priekšsēdētāja amatā ar pilnvaru termiņu uz deviņiem gadiem

I – Ievads

1. 2012. gada 24. maijā celtajā prasībā Eiropas Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka Ungārija, priekšlaicīgi beidzot datu aizsardzības uzraudzības iestādes pilnvaru termiņu, nav izpildījusi pienākumus, kas tai noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvā 94/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu aprīti². Šajā ziņā Komisija pārmet Ungārijai, ka tā nav ievērojusi direktīvas 28. panta 1. punkta otrajā daļā noteikto datu aizsardzības uzraudzības iestādes neatkarību.

2. Tāpat kā lieta Komisija/Vācija³, kurā spriedums tika pasludināts 2010. gada 9. martā, un lieta Komisija/Austrija⁴, kurā spriedums tika pasludināts 2012. gada 16. oktobrī, arī šī lieta attiecas uz dalībvalstīm noteiktā pienākuma apjomu saskaņā ar direktīvas 28. panta 1. punkta otro daļu, kurā ir noteikts, ka ir jāizveido viena vai vairākas personas datu aizsardzības uzraudzības iestādes, kas “tām uzticēto pienākumu izpildē darbojas pilnīgi neatkarīgi”.

II – Savienības tiesības

3. Direktīva ir pieņemta, pamatojoties uz EK līguma 100.a pantu (jaunajā redakcijā ar grozījumiem – EKL 95. pants, kas kļuvis par LESD 114. pantu), un tajā ir paredzēts saskaņot valsts tiesību aktus attiecībā uz personas datu apstrādi.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 281, 31. lpp.; turpmāk tekstā – “direktīva”.

3 — C-518/07 (Krājums, I-1885. lpp.).

4 — C-614/10.

4. Direktīvas preambulas 62. apsvērumā ir paredzēts:

“tā kā uzraudzības iestāžu, kuras pilda savas funkcijas pilnīgi neatkarīgi, izveide dalībvalstīs ir būtiska sastāvdaļa personu aizsardzībā attiecībā uz personas datu apstrādi”.

5. Direktīvas 28. panta 1. punktā ar nosaukumu “Uzraudzības iestāde” ir noteikts:

“Katra dalībvalsts paredz to, ka viena vai vairākas valsts iestādes ir atbildīgas par noteikumu, ko dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar šo direktīvu, piemērošanas pastāvīgu kontroli tās teritorijā.

Šīs iestādes tām uzticēto pienākumu izpildē darbojas pilnīgi neatkarīgi.”

III – Ungārijas juridiskais konteksts un fakti

6. Līdz 2011. gada 31. decembrim un saskaņā ar 1992. gada Likumu Nr. LXIII par personas datu aizsardzību un piekļuvi sabiedrību interesējošiem datiem (turpmāk tekstā – “iepriekšējais Likums par datu aizsardzību”) Ungārijas datu aizsardzības uzraudzības iestāde, kā noteikts direktīvas 28. pantā, bija datu aizsardzības komisārs⁵ (turpmāk tekstā – “komisārs”). Iepriekšējā Likuma par datu aizsardzību 23. pantā bija noteikts, ka komisāru ievēl Ungārijas Parlaments, bet iepriekšējā Likuma par datu aizsardzību 24. un 25. pantā bija noteikti tā pienākumi. Komisāra pilnvaru termiņa ilgums un tā beigšana tika noteikti 1993. gada Likumā Nr. LIX par parlamentāro komisāru, kas atbild par pilsoņu tiesībām (turpmāk tekstā – “1993. gada Likums Nr. LIX”). Šī likuma 4. panta 5. punktā, likuma pēdējā redakcijā, kas bija spēkā līdz 2011. gada 31. decembrim, bija noteikts, ka komisāru ievēl uz sešiem gadiem un ka viņu var atkārtoti ievēlēt vienu reizi. Šī likuma 15. pants reglamentēja pilnvaru termiņa beigšanu.

7. Pamatojoties uz iepriekšējo Likumu par datu aizsardzību, *András Jóri* tika ievēlēts par komisāru un stājās amatā 2008. gada 29. septembrī. Viņa pilnvaru termiņš bija uz noteikts uz sešiem gadiem, un tam būtu bijis jāturpinās līdz 2014. gada septembrim.

8. Saskaņā ar Ungārijas Pamatlikuma, kas stājās spēkā 2012. gada 1. janvārī, VI panta 3. punktu (turpmāk tekstā – “Pamatlikums”) “neatkarīga iestāde, kas izveidota ar organisku likumu, uzrauga, lai tiktu ievērotas tiesības, kuras saistītas ar personas datu aizsardzību un piekļuvi sabiedrību interesējošiem datiem”.

9. 2012. gada 1. janvārī stājās spēkā 2011. gada Likums Nr. CXII par pašnoteikšanos informācijas un informācijas brīvības jomā (turpmāk tekstā – “jaunais Likums par datu aizsardzību”). Ar šo likumu tiek atcelts iepriekšējais Likums par datu aizsardzību un vienlaicīgi tiek izveidota valsts iestāde, kas atbild par datu aizsardzību un informācijas brīvību (turpmāk tekstā – “Iestāde”). Ar jauno Likumu par datu aizsardzību komisāra pienākumi tika nodoti Iestādei. Saskaņā ar jaunā Likuma par datu aizsardzību 40. panta 1. un 3. punktu Iestādes priekšsēdētāju pēc premjerministra ieteikuma amatā ieceļ Republikas prezidents ar pilnvaru termiņu uz deviņiem gadiem.

10. Iestāde savu darbību sāka 2012. gada 1. janvārī.

11. *András Jóri* pilnvaru termiņš, kam sākotnēji bija jābeidzas 2014. gada septembrī, beidzās 2011. gada 31. decembrī saskaņā ar Pamatlikuma pārejas noteikumu 16. pantu, kurā ir noteikts, ka “ar šī Pamatlikuma stāšanās spēkā tiek beigts [komisāra] pilnvaru termiņš [..]”.

12. *András Jóri* netika iecelts par Iestādes priekšsēdētāju. Pēc premjerministra ieteikuma Republikas prezidents par Iestādes priekšsēdētāju iecēla *Attila Péterfalvi* ar pilnvaru termiņu uz deviņiem gadiem.

5 — Atsevišķās valodu versijās tiek izmantots termins “datu aizsardzības kontrolieris”.

IV – Pirmstiesas procedūra un tiesvedība Tiesā

13. 2012. gada 17. janvārī Komisija nosūtīja Ungārijai brīdinājuma vēstuli. Šajā vēstulē Komisija uzskata, ka Ungārija ir pārkāpusi direktīvas 28. panta 1. un 2. punktu trīs veidos. Pirmkārt, Ungārija esot priekšlaicīgi beigusi komisāra pilnvaru termiņu. Otrkārt, tā neesot apspriedusies ar komisāru attiecībā uz jaunā Likuma par datu aizsardzību projektu, kaut arī tas bija tās pienākums. Treškārt, no vienas puses, jaunais Likums par datu aizsardzību sniedzot pārāk daudz iespēju beigt Iestādes priekšsēdētāja pilnvaru termiņu un, no otras puses, Republikas prezidenta un premjerministra loma šī pilnvaru termiņa beigšanā ļaujot valsts izpildvarai ietekmēt Iestādes priekšsēdētāju.

14. Komisija lūdza Ungāriju sniegt atbildi viena mēneša laikā.

15. 2012. gada 17. februāra atbildē Ungārija apstrīdēja norādīto pārkāpumu par komisāra pilnvaru termiņa priekšlaicīgu beigšanu, norādot, ka tā izrietēja no ungāru modeļa maiņas. Tā norādīja, ka saskaņā ar presē publicētiem izteikumiem komisārs nevēlējās kļūt par Iestādes priekšsēdētāju. Turklāt šī dalībvalsts precizēja, ka, tā kā Iestādes priekšsēdētāja iecelšana amatā jau ir notikusi, tad līdz viņa pilnvaru termiņa beigšanās brīdim 2020. gada 31. decembrī komisāram nav iespējams ieņemt to pašu amatu, jo pašreizējā priekšsēdētāja pilnvaru termiņa priekšlaicīga beigšana būtu pretrunā tiesību normām, kas garantē viņa neatkarību.

16. Attiecībā uz apspriedi ar komisāru Ungārija apgalvoja, ka apspriešanās ir notikusi un iesniedza Komisijai atbilstošus dokumentus.

17. Attiecībā uz Iestādes priekšsēdētāja pilnvaru termiņa beigšanas iespējamiem iemesliem Ungārija apstrīdēja norādīto pārkāpumu, bet piedāvāja grozīt jauno Likumu par datu aizsardzību, lai ņemtu vērā šajā ziņā Komisijas izteiktās bažas, un konkrēti piedāvāja likvidēt noteikumus, kas paredz Iestādes priekšsēdētāja piespiedu pensionēšanos un atbrīvošanu no amata, kā arī paredzēt iespēju vērsties tiesā visos gadījumos, kad Iestādes priekšsēdētājs apstrīdētu Republikas prezidenta lēmumu pēc premjerministra ieteikuma beigt viņa pilnvaru termiņu.

18. 2012. gada 7. martā Komisija nosūtīja Ungārijai argumentētu atzinumu, kurā tā atkārtoti izteica savas bažas par komisāra pilnvaru termiņa priekšlaicīgu beigšanu un lūdza Ungāriju īstenot pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šo atzinumu viena mēneša laikā no tā paziņošanas brīža. Savukārt Komisija atsauca savus iebildumus par iepriekšēju apspriešanos ar komisāru par jaunā Likuma projektu. Visbeidzot attiecībā uz Iestādes priekšsēdētāja pilnvaru termiņa beigšanas iespējamiem iemesliem Komisija norādīja, ka, ja Ungārija argumentētajā atzinumā norādītajā termiņā pieņems tiesību aktu grozījumus, ko tā piedāvāja savā atbildē uz brīdinājuma vēstuli, tā uzskatīs, ka attiecīgais pārkāpums ir novērsts.

19. 2012. gada 30. martā Ungārija atbildēja uz Komisijas argumentēto atzinumu, saglabājot savu viedokli par komisāra pilnvaru termiņa beigšanu, kas pamudināja Komisiju celt šo prasību.

20. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2013. gada 8. janvāra rīkojumu Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājam (EDAU) tika atļauts iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam.

21. 2013. gada 15. oktobra tiesas sēdē Komisija, Ungārija un EDAU sniedza mutvārdu apsvērumus.

V – Par prasību

A – Par pieņemamību

- 1) Lietas dalībnieku argumentācija
22. Ungārija uzskata, ka šīs prasības pieteikums nav pieņemams.
23. Ungārija uzskata, ka vienīgais veids, kā var novērst norādīto nelikumību, ir priekšlaicīgi beigt Iestādes priekšsēdētāja pilnvaru termiņu un viņu šajā amatā aizvietot ar komisāru, kas būtībā nozīmētu, ka norādītā pienākumu neizpilde tiktu atkārtota. Tā uzsver, ka Komisija nevar pieprasīt Tiesai pasludināt spriedumu, ar kuru tiek konstatēta pienākumu neizpilde, kuru attiecīgā dalībvalsts var izpildīt, tikai pārkāpjot Savienības tiesības. Tā piebilst, ka šāda pasākuma veikšana radītu arī konstitūcijai neatbilstošu situāciju, jo tiktu pārkāpts Iestādes neatkarības princips, kas ir paredzēts Pamatlikumā.
24. Turklāt tā norāda, ka personas datu aizsardzības institūciju modeļa maiņa noteikti nozīmēja, ka, tiklīdz komisāra amats tika likvidēts, bija arī jāpārtrauc pilnvaru termiņš personai, kas pildīja šo amatu. Ungārija uzskata, ka, neveicot institucionālas pārmaiņas, Iestādes pašreizējā priekšsēdētāja pilnvaru termiņa beigšanu nevar pamatot ar līdzīgu normatīvu iemeslu.
25. Ungārija arī uzsver, ka jaunais Likums par datu aizsardzību pilnībā garantē Iestādes priekšsēdētāja neatkarību un tādējādi atbilst direktīvas prasībām šajā ziņā. Tā uzskata, pieņemot, ka komisāra pilnvaru termiņa beigšana nozīmē neatkarības nosacījuma neizpildi, šī neizpilde nav ietekmējusi komisāra darbību, tāpat kā tā neliedz Iestādes priekšsēdētājam veikt savu darbu, pasargājoties no jebkādas ārējas ietekmes. Saskaņā ar direktīvas mērķi tiesības uz personas datu aizsardzību Ungārijā tika garantētas nepārtraukti un katru brīdi gan pirms, gan pēc 2012. gada 1. janvāra. Tā apmierināti norāda, ka arī Komisija to atzīst, jo ir norādījusi, ka Ungārijas tiesiskais regulējums ir nodrošinājis juridisku nepārtrauktību, uzticot Iestādei lietas, kas atradās komisāra izskatīšanā. Līdz ar to tā uzskata, ka, ja ir bijusi pienākumu neizpilde, tad tā katrā ziņā nav izraisījusi juridiskas sekas, kas būtu jānovērš.
26. Ungārija arī norāda, ka norādītā pienākumu neizpilde jau bija izraisījusi visas sekas līdz Komisijas argumentētajā atzinumā norādītā termiņa beigu datumam, un pēc 2012. gada 1. janvāra tai nebija ietekmes uz Iestādes darbību, it īpaši uz tās neatkarību. Līdz ar to Komisijas prasībai neesot pamata un tā esot nepieņemama.
27. Tā uzskata, ka atzīt Komisijas argumentāciju, nozīmētu, ka visas darbības, ko Iestādes pašreizējais priekšsēdētājs veicis kopš 2012. gada 1. janvāra, nav savienojamas ar Savienības tiesībām un izraisīs tiesiskās noteiktības principa pārkāpumu.
28. Ungārija piebilst, ka pretēji Komisijas argumentācijai, kas izklāstīta zemāk 33. punktā, tā šajā tiesvedībā Tiesā skaidri norādīja savu vēlmi, lai iespējamā pienākumu neizpildes konstatācija neietekmē pašreizējā Iestādes priekšsēdētāja pilnvaru termiņu, lai arī frāze “iedarbības ierobežojumi laikā” nav ietverta iebildumu rakstā.
29. Komisija apgalvo, ka šī prasība ir pieņemama.

30. Tā uzskata, ka nekādā ziņā nav neiespējams novērst pienākumu neizpildi, un uzskata, ka Ungārijai ir jāveic pasākumi, kas ir vajadzīgi, lai *András Jóri* atkal ieņemtu direktīvas 28. pantā minēto amatu līdz parastajām viņa pilnvaru termiņa beigām, proti, līdz 2014. gada septembrim. Komisija uzskata, ka veids, kādā Ungārija novērsīs pienākumu neizpildi, ir šīs dalībvalsts kompetencē, un tas nav būtisks šīs tiesvedības ietvaros. Turklāt Komisija norāda, ka Ungārija nevar atsaukties uz Iestādes priekšsēdētāja neatkarību, lai iebilstu pret *András Jóri* iecelšanu atpakaļ viņa amatā. Tādējādi rīkojoties, tā atsauktos pati uz savu pienākumu neizpildi, lai sevi aizstāvētu.

31. Komisija uzskata, ka pienākumu neizpildes fakts ir novērtējams, ņemot vērā stāvokli, kāds dalībvalstī bija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās. Pamatojoties uz Tiesas judikatūru, pienākumu neizpilde turpinās, ja īstenoto pasākumu, ar kuriem tiek pārkāptas Savienības tiesības, iedarbība turpinās pēc šī termiņa beigām. Šajā gadījumā pienākumu neizpilde ir komisāra pilnvaru termiņa priekšlaicīga beigšana, un tā turpinās, jo *András Jóri* nav atjaunots savā amatā šī termiņa beigšanās brīdī.

32. Attiecībā uz Ungārijas argumentu, kas minēts iepriekš 23. punktā un saskaņā ar kuru, ja Komisijas prasība tiktu atzīta par pieņemamu, tas nozīmētu, ka būtu priekšlaicīgi jābeidz Iestādes priekšsēdētāja pilnvaru termiņš, kas savukārt varētu izraisīt situāciju, kura ir pretrunā Pamatlikumam, Komisija atgādina, ka saskaņā ar Savienības tiesību aktu augstāka juridiskā spēka principu Savienības tiesības ir pārākas par dalībvalstu konstitucionālajām tiesību normām. Turklāt Komisija uzskata, ka datu aizsardzības uzraudzības iestādes reforma nekādā gadījumā neattaisnoja komisāra pilnvaru termiņa priekšlaicīgu pārtraukšanu. Tā piebilst, ko Ungārija neapstrīdēja savā iebildumu rakstā, ka valsts tiesību aktā bija iespējams paredzēt, ka jaunajam modelim jāstājas spēkā tikai pēc amatā esošā komisāra pilnvaru termiņa beigām vai ka Iestādes pirmajam priekšsēdētājam būtu jābūt komisāram uz atlikušo viņa pilnvaru termiņa laiku.

33. Komisija norāda, ka iepriekš 28. punktā minētais Ungārijas arguments, saskaņā ar kuru konkrētajā gadījumā pienākumu neizpildes konstatācija nozīmētu arī, ka pasākumi, ko Iestāde īstenojusi kopš 2012. gada 1. janvāra, kļūtu par neatbilstīgiem Savienības tiesībām, Tiesai nav jāizskata saistībā ar prasības pieņemamību. Patiesībā šī argumentācija izraisītu jautājumu, vai sprieduma, ar kuru konstatēts pārkāpums, piemērojamība laikā attiecas uz laikposmu pirms sprieduma pasludināšanas. Komisija uzskata, ka tikai izņēmuma gadījumos, piemērojot tiesiskās noteiktības principu, Tiesa var ierobežot attiecīgās personas iespējas atsaukties uz interpretēto noteikumu, lai apšaubītu labticīgi izveidotas tiesiskās attiecības. Tā uzsver, ka Ungārija savā iebildumu rakstā nav lūgusi Tiesu ierobežot pienākumu neizpildi konstatējoša sprieduma iedarbību laikā šajā lietā. Turklāt Komisija uzskata, ka Ungārija nav pierādījusi, ka judikatūrā prasītie nosacījumi šajā ziņā ir izpildīti.

34. Komisija uzskata, ka komisāra atjaunošana viņa amatā vai viņa iecelšana Iestādes priekšsēdētāja amatā nenozīmē, ka Iestādes priekšsēdētāja lēmumi, kas pieņemti pēc 2012. gada 1. janvāra, ir neatbilstīgi Savienības tiesībām.

35. EDAU nav izteicies par prasības pieņemamību.

2) Vērtējums

36. Es nevaru piekrist Ungārijas argumentam par neiespējamību izpildīt spriedumu, kurā ir konstatēta norādītā pienākumu neizpilde. Šim argumentam ir divas daļas.

37. Pirmkārt, Ungārija apgalvo, ka norādītā pienākumu neizpilde jau bija radījusi sekas brīdī, kad beidzās Komisijas argumentētajā atzinumā norādītais termiņš. Nedomāju, ka tas tā ir.

38. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai pienākumu neizpildes esamība ir jāizvērtē, aplūkojot situāciju dalībvalstī, kāda tā bija šī termiņa beigās⁶.

39. Tā kā komisāra pilnvaru termiņam bija jābeidzas tikai 2014. gada septembrī saskaņā ar 1993. gada Likumu Nr. LIX⁷, es uzskatu, ka norādītā pienākumu neizpilde nebija radījusi visas sekas datumā, kad beidzās Komisijas argumentētajā atzinumā norādītais termiņš⁸, un tās juridiskā iedarbība turpinās vēl šodien.

40. Otrkārt, Ungārija apgalvo, ka Komisijas prasība nav pieņemama, pamatojot, ka tā nevarētu izpildīt spriedumu, kas konstatētu pienākumu neizpildi, izņemot, ja tā atkārtotu to pašu nelikumību, kas konstatēta spriedumā. Arī šai argumentācijai es nepiekrītu.

41. Ja Tiesa konstatē valsts pienākumu neizpildi, attiecīgajai dalībvalstij saskaņā ar LESD 260. panta noteikumiem ir jāveic pasākumi, kas vajadzīgi Tiesas sprieduma izpildei.

42. Pat ja ar savu pilnībā deklaratīvo spriedumu Tiesa nevar uzdot dalībvalstij, kuras pienākumu neizpildi tā ir konstatējusi, veikt noteiktus pasākumus⁹, visām attiecīgās dalībvalsts institūcijām, to skaitā likumdošanas, tiesu un administratīvajām iestādēm, ir pienākums savu attiecīgo pilnvaru ietvaros nodrošināt Tiesas sprieduma izpildi¹⁰, kas nozīmē konkrēti pilnīgu aizliegumu piemērot tiesību aktus, kuri nav saderīgi ar Savienības tiesībām, un pienākumu pieņemt visus noteikumus, lai atvieglotu Savienības tiesību pilnīgu īstenošanu¹¹.

43. Turklāt pagarinot režīmu, kas ar Tiesas spriedumu ar atzīts par pretrunā esošu Savienības tiesībām, tiek būtiski pārkāpts lojālas sadarbības pienākums, kas dalībvalstīm noteikts LES 4. panta 3. punktā un kas konkrēti nozīmē pienākumu atturēties no jebkādiem pasākumiem, kuri varētu apdraudēt Eiropas Savienības mērķu sasniegšanu¹².

44. Līdz ar to pienākumu neizpildes konstatēšanai šajā lietā, lai gan tai ir deklaratīvs raksturs, ir nozīmīga juridiska iedarbība, kas noteikti skar Iestādes pašreizējā priekšsēdētāja statusu, kā to turklāt uzsver Ungārija (pat ja tā to dara, lai iebilstu pret pārkāpuma iespējamo konstatēšanu).

45. Ņemot vērā valsts juridisko un faktisko kontekstu, kas aprakstīts iepriekš 6.–12. punktā, komisāra pilnvaru termiņa priekšlaicīga pārtraukšana 2011. gada 31. decembrī bija nepastarpināti saistīta ar Iestādes priekšsēdētāja iecelšanu amatā 2012. gada 1. janvārī. Līdz ar to, ja Tiesa konstatēs, ka priekšlaicīgi beidzot komisāra pilnvaru termiņu, Ungārija ir pārkāpusi direktīvas 28. panta 1. punkta otro daļu, tas nozīmēs, ka Iestādes priekšsēdētāja iecelšana amatā, kā to norāda Komisija, arī ir nelikumīga. Tātad fakts, ka Iestādes pašreizējais priekšsēdētājs ir šajā amatā kopš 2012. gada 1. janvāra, ir Savienības tiesību pārkāpums.

6 — Skat. it īpaši 1992. gada 31. marta spriedumu lietā C-362/90 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-2353. lpp., 10. punkts), 2002. gada 4. jūlija spriedumu lietā C-173/01 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-6129. lpp., 7. punkts) un 2003. gada 10. aprīļa spriedumu lietā C-114/02 Komisija/Francija (*Recueil*, I-3783. lpp., 9. punkts).

7 — Skat. šo secinājumu 6. un 7. punktu.

8 — Skat. šo secinājumu 18. un 19. punktu.

9 — Skat. it īpaši 2005. gada 14. aprīļa spriedumu lietā C-104/02 Komisija/Vācija (Krājums, I-2689. lpp., 49. punkts).

10 — Skat. it īpaši 1982. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 314/81 līdz 316/81 un 83/82 *Waterkeyn* u.c. (*Recueil*, 4337. lpp., 16. punkts), kā arī 1993. gada 19. janvāra spriedumu lietā C-101/91 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-191. lpp., 24. punkts).

11 — 1972. gada 13. jūlija spriedums lietā 48/71 Komisija/Itālija (*Recueil*, 529. lpp., 7. punkts), 1989. gada 22. jūnija spriedums lietā 103/88 *Costanzo* (*Recueil*, 1839. lpp., 33. punkts) un iepriekš minēto 1993. gada 19. janvāra spriedumu lietā Komisija/Itālija (24. punkts).

12 — Šajā ziņā skat. iepriekš minēto 1993. gada 19. janvāra spriedumu lietā Komisija/Itālija (23. punkts).

46. Šādos apstākļos es uzskatu, ka argumenti par neiespējamību izpildīt spriedumu, ar kuru ir konstatēta iespējama pienākumu neizpilde, nav pamatoti, jo, kā to norāda Komisija, spriedumu, ar kuru konstatē norādīto pienākumu neizpildi, konkrētajā gadījumā var izpildīt, atjaunojot *András Jóri* komisāra amatā uz atlikušo viņa sākotnējā pilnvaru termiņa laiku vai ieceļot viņu par Iestādes priekšsēdētāju.

47. Turklāt jautājumi par to, vai jaunais Likums par datu aizsardzību atbilst direktīvas kritērijiem, vai Iestāde rīkojas neatkarīgi un vai sprieduma, ar kuru konstatē pienākumu neizpildi, izpilde nozīmē tādējādi konstatēta pārkāpuma atkārtošānu¹³, nekādā ziņā neietekmē jautājumu par to, vai komisāra pilnvaru termiņš tika beigts, pārkāpjot direktīvas 28. panta 1. punkta otro daļu¹⁴.

48. Pretēja secinājuma pieņemšana ļautu dalībvalstij izvairīties no konstatācijas par atsevišķu tās lēmumu nesaderību ar Savienības tiesībām, aizbildinoties, ka citi vēlāk pieņemti lēmumi, kurus pieņemt kļuva iespējams tikai pēc pārkāpuma, atbilst Savienības tiesībām un ka tos var grozīt, tikai atkārtoti izdarot to pašu pārkāpumu.

49. Mani arī nepārliecina Ungārijas arguments, ka tiesiskās noteiktības princips nepieļauj šīs prasības pieņemamību, jo norādītās pienākumu neizpildes konstatācija šajā gadījumā padarītu visas darbības, ko Iestādes priekšsēdētājs veicis kopš 2012. gada 1. janvāra, par nesaderīgām ar Savienības tiesībām.

50. Tiesiskās noteiktības princips ir visu dalībvalstu tiesību sistēmu kopīgs princips, kas iekļaujas Savienības tiesību sistēmā un katrā ziņā tas ir jāievēro tām attiecīgās dalībvalsts iestādēm, kas nodrošina tāda sprieduma izpildi, ar kuru konstatē šis dalībvalsts pieļautu Savienības tiesību neizpildi. Tomēr, neformulējot nostāju par tēzes, saskaņā ar kuru norādītās pienākumu neizpildes konstatācija padarītu par prettiesiskiem lēmumus, ko Iestāde ir pieņēmusi kopš 2012. gada 1. janvāra, pamatotību, pietiek norādīt, ka nevis Tiesai¹⁵, bet Ungārijas valsts tiesu iestādēm ir jāspriež par šī principa iespējamiem pārkāpumiem konkrētajos gadījumos, un tām ir jāveic piemēroti pasākumi, nekaitējot Tiesas sprieduma efektīvai izpildei.

51. Turklāt es piebilstu, ka Tiesa ir konstatējusi, ka Vācijas Federatīvā Republika¹⁶ un Austrijas Republika¹⁷ nebija izpildījušas pienākumus, kas tām bija jāpilda saskaņā ar direktīvas 28. panta 1. punkta otro daļu, neņemot vērā iespējamās juridiskās sekas, ko šīs konstatācijas varēja izraisīt attiecībā uz attiecīgo iestāžu veiktajiem pasākumiem.

52. Ungārijas prasību ierobežot sprieduma, ar ko tiek konstatēta norādītā pienākumu neizpilde, iedarbību es izskatīšu tajā šo secinājumu daļā, kura ir veltīta prasības pamatojumam¹⁸.

53. Tādēļ es piedāvāju prasību uzskatīt par pieņemamu.

13 — Tas arī pārsniedz šīs tiesvedības sakarā ar pienākumu neizpildi ietvaru.

14 — Pēc analogijas skat. 2012. gada 6. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-553/10 P un C-554/10 P Komisija un *Lagardère/Éditions Odile Jacob* (51. punkts). Tiesa ir nospriedusi, ka "jautājums, vai [pilnvarotā persona koncentrācijas darījuma ietvaros] ir rīkojusies neatkarīgi, rodas vienīgi tad, ja ir sākotnēji konstatēts, ka tā patiešām bija neatkarīga no pusēm".

15 — LESD 258. pantā noteiktās procedūras ietvaros Tiesa ir pilnvarota tikai konstatēt iespējamo pienākumu neizpildi.

16 — Iepriekš minētais 2010. gada 9. marta spriedums lietā Komisija/Vācija.

17 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Austrija.

18 — Skat. šo secinājumu 84.–89. punktu.

B – Par lietas būtību

1) Lietas dalībnieku argumentācija

54. Komisija neapstrīd to, ka Ungārijai ir tiesības mainīt savu personas datu aizsardzības uzraudzības sistēmu ar nosacījumu, ka tiek garantēta šo uzraudzību veicošās iestādes pilnīga neatkarība, kas, kā norādīts judikatūrā¹⁹, nozīmē ne tikai vienkāršu funkcionālu neatkarību, jo ir jāizslēdz jebkādas formas – institucionāla, personīga vai materiāla – pakļautība.

55. Komisija, ko atbalsta arī EDAU, uzskata, ka dalībvalstij pēc tam, kad tā ir apturējusi šīs iestādes pilnvaru termiņu, tas ir jāievēro un tā nevar to beigt priekšlaicīgi bez būtiskiem un objektīvi pārbaudāmiem iemesliem. Pilnvaru termiņa priekšlaicīga pārtraukšana rada risku, ka uzraudzības iestādi var neatbilstīgi ietekmēt tās uzdevumu izpildē, kas savukārt kaitē tās neatkarībai. Komisija uzskata, ka salīdzinājums ar noteikumiem par EDAU, kas ir ieviesti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti²⁰, apstiprina šo interpretāciju.

56. Komisija uzskata, ka Ungārijas uzraudzības iestādes reforma nedeva pamatu komisāra pilnvaru termiņa beigšanai. Ungārija būtu varējusi paredzēt savos valsts tiesību aktos, ka jaunais modelis tiek piemērots tikai pēc amatā esošā komisāra pilnvaru termiņa beigšanās vai ka Iestādes pirmais priekšsēdētājs ir komisārs uz atlikušo viņa pilnvaru termiņa laiku, kas būtu saglabājis datu aizsardzības uzraudzības iestādes neatkarību. Tā norāda, ka Ungārija citos aspektos garantēja nepārtrauktību starp veco un jauno uzraudzības iestādi, jo īpaši attiecībā uz izskatīšanas stadijā esošajām lietām un datu apstrādi.

57. Komisija arī uzskata, ka pieļāvums, ka komisāra pilnvaru termiņš bija jābeidz tāpēc, ka viņa amats "vairs nepastāvēja", nozīmē, ka attiecībā uz ikvienu uzraudzības iestādi Savienībā pastāv draudi, ka tās pilnvaru termiņš varētu tikt pārtraukts ar tiesību aktu, ar kuru likvidē pastāvošo iestādi un tās vietā izveido jaunu iestādi ar tādiem pašiem uzdevumiem, kas ir noteikti direktīvas 28. pantā. Nevar izslēgt, ka politiskā vara izmanto šādas reformas, lai kontrolētu un sankcionētu uzraudzības iestādes, ar kurām tās nav vienisprātis. Tā norāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru šādas ietekmes risks nav savienojams ar uzraudzības iestāžu pilnīgas neatkarības prasību²¹.

58. Komisija uzskata, ka Ungārija nav pierādījusi, ka komisārs atteicās vadīt Iestādi, un uzskata, ka komisāra izteicieni šajā ziņā Ungārijas presē publicētās intervijās nav piemērojami. Komisija atgādina, ka saskaņā ar 1993. gada Likuma Nr. LIX 15. panta 3. punktu komisāra demisijai vajadzēja būt paziņotai rakstiski Ungārijas Parlamenta priekšsēdētājam. Tā kā tas nav noticis, Ungārija nevarēja balstīties uz presē publicētiem nekonkrētiem izteicieniem, lai prezumētu, ka komisārs vairs nevēlējās pildīt savus pienākumus, kas ir noteikti direktīvas 28. pantā. Komisija piebilst, ka Ungārija ne reizi nepiedāvāja jauno amatu *András Jóri* un viņu neinformēja par to, ka tiks pieņemti pārejas noteikumi, lai viņam ļautu pagarināt pilnvaru termiņu līdz tā parastajam beigu termiņam.

59. Ungārija uzskata, ka komisāra pilnvaru termiņa priekšlaicīga beigšana, ciktāl tā bija saistīta ar institucionālā modeļa maiņu, nav direktīvas 28. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpums. No attiecīgās judikatūras izriet, ka gan direktīvas 28. pantā, gan Regulas Nr. 45/2001 44. Pantā ir noteikts, ka valsts un Eiropas personas datu aizsardzības iestādēm ir jāgarantē pilnīga neatkarība "tām uzticēto

19 — Skat. iepriekš minētos 2010. gada 9. marta spriedumus lietā Komisija/Vācija un lietā Komisija/Austrija.

20 — OV 2001, L 8, 1. lpp.

21 — Iepriekš minētie 2010. gada 9. marta spriedumi lietā Komisija/Vācija un lietā Komisija/Austrija.

pienākumu izpildē”, proti, no funkcionālā viedokļa. Ungārija uzskata, ka uz šo “funkcionālo neatkarību” attiecas jebkurš elements, kas garantē, ka uzraudzības iestāde pilda tai uzdotos pienākumus bez jebkādas tiešas vai netiešas ārējas ietekmes, kas iekļauj arī elementus, kuri garantē organizatorisku, budžeta un personīgu neatkarību, kas šai iestādei pienākas, pildot savus pienākumus.

60. Tā uzsver, ka konkrētajā gadījumā netiek apstrīdēts, ka Iestādei tāpat kā tās priekšgājējam ir nodrošināta tiesiska vide, kas to pasargā no jebkādas ārējas ietekmes, īstenojot personas datu aizsardzības uzraudzību, un ka tā pilnībā izpilda direktīvas 28. pantā paredzēto neatkarības prasību. Šajā ziņā Ungārija uzskata, ka nevar vilkt nekādas paralēles starp šajā gadījumā aplūkoto situāciju un tām situācijām, kuru dēļ tika pasludināti iepriekš minētie 2010. gada 9. marta spriedumi lietā Komisija/Vācija un lietā Komisija/Austrija. Tā uzskata, ka pretēji konkrētajai lietai Vācijas un Austrijas tiesiskajā regulējumā nebija juridiski izslēgts risks, ka šo valstu personas datu aizsardzības iestāžu neatkarība tiek ietekmēta, pildot “tām uzticētos pienākumus”.

61. Ungārija uzskata, ka direktīvas 28. pantā paredzētās neatkarības prasības būtība ir tāda, lai katrā dalībvalstī vienmēr būtu datu aizsardzības uzraudzības iestāde, kas pilda savus pienākumus, nebūdamā pakļauta ārējai ietekmei. Tā uzskata, ka neatkarības jēdziens nepiešķir personai, kas vada šo iestādi, subjektīvas tiesības pildīt šo pienākumu. Ņemot vērā ieviestās institucionālās pārmaiņas, nebūtu pamatoti sagaidīt no jaunā tiesiskā regulējuma, ka ar to automātiski komisāram tiek uzticēts Iestādes priekšsēdētāja amats. Tā kā uzraudzības iestādes funkcionālā neatkarība nav ietekmēta, ir mazsvarīgi, ka tiek mainīta persona, kas vada iestādi, pat ja tas notiek pirms šīs personas sākotnējā pilnvaru termiņa beigšanās.

62. Ungārija norāda, ka dalībvalstu pienākums ir noteikt personas datu aizsardzības valsts iestāžu organizatorisko struktūru. Tas nozīmē, ka iestādes izvēle vai iestādes kompetenci īstenojošās personas izvēle izvēlēta organizatoriskā modeļa ietvaros, kā arī šīs personas aizvietošana modeļa maiņas brīdī arī ir dalībvalstu kompetencē. Tā norāda, ka tiesiskais regulējums, kas attiecas uz komisāru, pilnībā tika nomainīts – uz Pamatlikuma jauno noteikumu pamata – ar jaunu tiesisko regulējumu, ar kuru pienākumi, ko iepriekš pildīja komisārs, tika nodoti jaunai iestādei, kas ir atbildīga par datu aizsardzību. Lai gan ir līdzības starp komisāra statusu un Iestādes priekšsēdētāja statusu, kas ir izskaidrojamas ar neatkarības prasību, runa ir par divām pilnīgi atšķirīgām publisko tiesību institūcijām.

63. Ungārija uzskata, ka komisāra iecelšana šajā jaunajā amatā būtu bijusi nepamatota un nesaprotama, ņemot vērā vairākus viņa publiskos izteikumus, kuros viņš izteica savu principiālo nepieņemšanu jaunajam institucionālajam modelim un savu nodomu nepieņemt iecelšanu tādā amatā.

2) Vērtējums

a) Principi

64. Vispirms ir jāprecizē, ka Komisija nekādā ziņā neapstrīd Ungārijas tiesības mainīt savas datu aizsardzības uzraudzības iestādes institucionālo modeli, pārejot no struktūras, kas atrodas vienas personas vadībā, uz koleģiālu iestādi. Taču tā uzskata, ka brīdī, kad Ungārija veica šo izvēli, tā nav izpildījusi pienākumu ievērot uzraudzības iestādes neatkarību līdz tās pilnvaru termiņa beigām.

65. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai prasība, lai personas datu aizsardzību uzrauga neatkarīga iestāde, ir būtisks elements personu aizsardzības attiecībā uz personas datu apstrādi ievērošanā²², kas izriet ne tikai no direktīvas 28. panta 1. punkta otrās daļas, bet arī no Savienības primārajām tiesībām, konkrēti, no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. panta 3. punkta un LESD 16. panta 2. punkta²³. Direktīvas 28. pantā minētās uzraudzības iestādes sargā pamattiesības un pamatbrīvības attiecībā uz personas datu apstrādi²⁴.

66. Iepriekš minētajos 2010. gada 9. marta spriedumos lietā Komisija/Vācija un lietā Komisija/Austrija Tiesa sniedza autonomu²⁵ un plašu²⁶ interpretāciju frāzei “pilnīgi neatkarīgi”, kas minēta direktīvas 28. panta 1. punkta otrajā daļā. Tā šo interpretāciju balstīja, pirmkārt, uz šī 28. panta 1. punkta otrā daļas tekstu, atzīmējot, ka “neatkarības” jēdzienu pastiprina apstākļa vārds “pilnīgi”, un, otrkārt, uz attiecīgo iestāžu neatkarības garantijas mērķi, kas paredz nodrošināt efektīvu un uzticamu kontroli pār tiesību normu ievērošanu saistībā ar fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi²⁷.

67. Tiesa norādīja uz faktu, ka šī garantija tika iedibināta nevis tādēļ, lai piešķirtu minētajām iestādēm, kā arī to pārstāvjiem īpašu statusu, bet lai pastiprinātu personu un struktūru, kuras skar to lēmumi, aizsardzību²⁸. No tā izriet, ka uzraudzības iestādēm savu pienākumu izpildē ir jārikojas objektīvi un neatkarīgi un jābūt pasargātām no jebkādas ārējās ietekmes, tostarp tiešas vai netiešas ietekmes, kas varētu ietekmēt to lēmumus²⁹.

68. Šādas ietekmes risks vien ir pietiekams, lai pārkāptu direktīvas 28. panta 1. punkta otro daļu³⁰.

69. Šajā ziņā no iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Austrija skaidri izriet, ka jebkura procedūra, kas var izraisīt jebkāda veida datu aizsardzības uzraudzības iestādes “iepriekšēju pakļaušanos”³¹, neatbilst “pilnīgas neatkarības” prasībai, kas dalībvalstīm ir jāgarantē to uzraudzības iestādēm saskaņā ar direktīvas 28. panta 1. punkta otro daļu un Savienības primārajām tiesībām.

70. Es tāpat kā Komisija uzskatu, ka, ja ikviena dalībvalsts ir tiesīga pieņemt institucionālo režīmu, ko tā uzskata par vispiemērotāko savai valstij, un tādējādi to vēlāk mainīt, tad tikai ar nosacījumu, ka šī pieņemšana vai vēlāka mainīšana nekaitē būtiskajai “pilnīgas neatkarības” prasībai, ko nosaka direktīvas 28. panta 1. punkta otrā daļa.

71. Tāpat kā Komisija es uzskatu, ka šīs iestādes neatkarības “obligāts nosacījums ir iepriekš noteikta pilnvaru termiņa pastāvēšana”³² un tā pastāvīgums līdz šī pilnvaru termiņa beigšanās datumam, izņemot būtiskus iemeslus, kas ir saistīti ar tās rīcību vai tās spēju pildīt savas funkcijas un kas iepriekš ir noteikti likumā un ir objektīvi pārbaudāmi.

22 — Iepriekš minētie 2010. gada 9. marta spriedumi lietā Komisija/Vācija (23. punkts) un lietā Komisija/Austrija (37. punkts).

23 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Austrija (36. punkts).

24 — Iepriekš minētais 2010. gada 9. marta spriedums lietā Komisija/Vācija (23. punkts).

25 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Austrija (40. punkts).

26 — Iepriekš minētais 2010. gada 9. marta spriedums lietā Komisija/Vācija (51. punkts).

27 — Turpat, 18. un 25. punkts.

28 — Iepriekš minētais 2010. gada 9. marta spriedums lietā Komisija/Vācija (25. punkts).

29 — Turpat (19., 25., 30. un 50. punkts), kā arī iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Austrija (41. un 43. punkts).

30 — Iepriekš minētais 2010. gada 9. marta spriedums lietā Komisija/Vācija (36. punkts).

31 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Austrija (51. punkts). Iepriekš minētajā 2010. gada 9. marta spriedumā lietā Komisija/Vācija Tiesa nosprieda, ka “iespēja vien, ka pārraudzības iestādes var īstenot politisko ietekmi pār uzraudzības iestāžu lēmumiem, ir pietiekama, lai radītu šķēršļus neatkarīgai to pienākumu izpildei. Pirmkārt, kā to norādīja Komisija, šīs iestādes varētu izrādīt “iepriekšēju pakļaušanos” attiecībā uz pārraudzības iestāžu lēmumu pieņemšanas praksi. Otrkārt, tiesību uz privāto dzīvi garantā loma, ko nodrošina minētās iestādes, nozīmē, ka to lēmumi un tātad pašas šīs iestādes ir ārpus jebkādam aizdomām par subjektivitāti” (36. punkts).

32 — Skat. Komisijas prasības pieteikuma 66. punktu.

72. Nepastarpinātā saikne starp šo pastāvīgumu līdz pilnvaru termiņa beigām un “pilnīgas neatkarības” prasību ir neapstrīdama³³. Pēc analogijas nevarētu uzskatīt, ka tiek ievērota tiesneša neatkarība, ja viņa amata funkciju izpilde tiktu beigta priekšlaicīgi, pamatojot to ar tiesu iestādes, kurā viņš strādā, likvidāciju un ar tās aizvietošanu ar citu, pat ja tā būtu neatkarīga.

73. Tas pat ir vienīgais direktīvas 28. panta 1. punkta otrajā daļā norādītās iestādes pilnvaru termiņa priekšlaicīgas beigšanas risks, kas var izraisīt “iejaukšanos un neatbilstošu spiedienu”³⁴ attiecībā uz pēdējo minēto un izraisīt jebkāda veida tās “iepriekšēju pakļaušanos”.

74. Līdz ar to, pat ja dalībvalstīm ir rīcības brīvība attiecībā uz direktīvas 28. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktās iestādes institucionālo struktūru³⁵, nav apstrīdams, ka ar Savienības tiesībām noteiktās “pilnīgas neatkarības” prasībai ir nepieciešama specifisku un detalizētu noteikumu pastāvēšana un ievērošana, kas šīs iestādes iecelšanas, amata izpildes ilguma, kā arī atcelšanas vai atlaišanas iespējamo iemeslu ziņā ļauj kļūstēt visas saprātīgās šaubas par minētās iestādes spēju pretoties jebkādi tiešai vai netiešai ārējai ietekmei, kas var ietekmēt tās lēmumus³⁶.

b) Piemērošana konkrētajai lietai

75. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Ungārijas tiesībās uz nosacījumiem par komisāra pilnvaru termiņu attiecās specifiski un detalizēti noteikumi. Saskaņā ar 1993. gada Likuma Nr. LIX 4. panta 5. punktu viņš tika ievēlēts 2008. gadā uz sešiem gadiem un viņu varēja ievēlēt atkārtoti vienu reizi. Šī likuma 15. pants ļoti stingri reglamentēja un tāpat ierobežoja viņa pilnvaru termiņa priekšlaicīgas beigšanas iespējas³⁷.

76. Es uzskatu, ka Komisija ir pietiekami pierādījusi, ka komisāra pilnvaru termiņš tika beigts 2011. gada 31. decembrī, neievērojot 1993. gada Likuma Nr. LIX 15. pantu, un ka procesuālās garantijas, kas tika ieviestas ar šo likumu, lai pasargātu viņa pilnvaru termiņu, netika ievērotas. Turklāt, ieviešot institucionālās pārmaiņas, kas stājās spēkā 2012. gadā, Ungārija neīstenoja nevienu pārejas pasākumu, lai ievērotu komisāra pilnvaru termiņa noteikumus un tāpat neatkarību.

77. Ungārija uzsver faktu, ka lēmumu par “modeļa maiņu”, ko ieviesa ar jauno tiesisko regulējumu, kas stājās spēkā 2012. gada 1. janvārī, pieņēma konstitucionālā iestāde un ka gan Iestādes priekšsēdētāja amats, gan komisāra amats ir divi skaidri nošķirti publiski amati un tos nevajadzētu saistīt tādējādi, ka viena persona pilda abu amatu pienākumus.

78. Šie argumenti nav pārliecinoši.

33 — Pēc analogijas skat. 2000. gada 4. februāra rīkojumu lietā C-17/98 *Emesa Sugar (Recueil, I-665. lpp., 11. punkts)*.

34 — Pēc analogijas skat. 2005. gada 31. maija spriedumu lietā C-53/03 *Syfait u.c.* (Krājums, I-4609. lpp., 31. punkts).

35 — Šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Austrija (58. punkts). Tajā Tiesa nosprieda, ka “dalībvalstīm faktiski nav pienākuma savos valsts tiesību aktos pārņemt analogus noteikumus Regulas Nr. 45/2001 V nodaļā [ar nosaukumu “Neatkarīga uzraudzības iestāde – Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs”] paredzētajiem, lai nodrošinātu savu uzraudzības iestāžu pilnīgu neatkarību, un tās var arī paredzēt, ka no budžeta tiesību viedokļa uzraudzības iestāde ir pakļauta noteiktam ministrijas departamentam. Tomēr nepieciešamo cilvēku un materiālo resursu piešķiršana šādai iestādei nedrīkstētu tai traucēt pildīt savus pienākumus “pilnīgi neatkarīgi” direktīvas 28. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē”.

36 — Šajā ziņā skat. 2006. gada 19. septembra spriedumu lietā C-506/04 *Wilson* (Krājums, I-8613. lpp., 51. un 53. punkts), kā arī 2010. gada 22. decembra spriedumu lietā C-517/09 *RTL Belgium* (Krājums, I-14093. lpp., 39. punkts), kas attiecas uz neatkarības prasību, kura nepieciešama, lai iestāde būtu atzīstama par tiesu LESD 267. panta izpratnē. Tiesa uzstāja, lai direktīvas 28. panta 1. punkta otrajā daļā minētā frāze “pilnīgi neatkarīgi” tiktu interpretēta autonomi un it īpaši attiecībā pret LESD 267. pantu (spriedums lietā Komisija/Austrija, minēts iepriekš, 40. punkts). Bet, ja iestāde neatbilst judikatūrā paredzētajam neatkarības kritērijam, lai tiktu atzīta par tiesu LESD 267. panta izpratnē, es uzskatu, ka tā visticamāk arī neatbilst direktīvas 28. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktajai “pilnīgas neatkarības” prasībai.

37 — Šis noteikums paredzēja, ka komisāra pilnvaru termiņš beigsies sešos konkrētos gadījumos, proti: viņa pilnvaru termiņa beigšanās; viņa nāve; viņa demisija, kas paziņota rakstiski Ungārijas Parlamenta priekšsēdētājam; Ungārijas Parlamenta lēmums, ar kuru ir konstatēts interešu konflikts; viņa piespiedu pensionēšanās, ja viņš nav spējīgs pildīt ar viņa amatu saistītos uzdevumus ilgāk par 90 dienām no viņa neatkarīgu iemeslu dēļ, un atbrīvošana no amata, ja viņš nepilda ar viņa amatu saistītos uzdevumus ilgāk par 90 dienām tādu iemeslu dēļ, ko viņš spēj ietekmēt, ja viņš apzināti atsakās no sava pienākuma deklarēt īpašumu, ja viņš savā īpašuma deklarācijā tieši norāda neprecīzus datus vai būtiskus faktus vai ja viņš ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu, kas ir konstatēts spriedumā, kuram ir *res judicata* spēks.

79. Es uzskatu, ka Komisija ir pietiekami pierādījusi, ka Iestāde, pat ja tai ir cits juridiskais statuss un tā darbojas saskaņā ar citu kārtību nekā komisārs, turpināja komisāra darbību, pildot uzraudzības iestādei uzticētos pienākumus saskaņā ar direktīvas 28. pantu. Gan komisāru, gan Iestādi nodibināja Ungārija, lai izpildītu pienākumu, kas noteikts ar šo noteikumu, paredzēt publisku iestādi, kurai tās teritorijā ir jāuzrauga šīs dalībvalsts pieņemtie noteikumi saskaņā ar direktīvu. No saskaņā ar šo noteikumu īstenoto pienākumu viedokļa šīs divas iestādes ir identiskas. Turklāt nepārtrauktību starp šīm divām iestādēm nodrošina jaunā Likuma par datu aizsardzību 75. panta 1. un 2. punkts, kurā ir paredzēts, ka Iestāde pārvalda lietas, ko komisārs iesācis pirms 2012. gada 1. janvāra, un apstrādā datus, ko viņš apstrādāja līdz šim datumam.

80. Attiecībā uz to, ka lēmumu par institucionālajām pārmaiņām pieņēma konstitucionālā iestāde, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem vispirms izriet, ka Iestādi izveidoja ar organisku likumu, proti, jauno Likumu par datu aizsardzību, nevis ar Pamatlikumu³⁸. Turklāt institucionālas pārmaiņas pat konstitucionālu likumu ceļā nevar atņemt lietderīgo iedarbību pārākajam pienākumam, ko nosaka Savienības tiesības par “pilnīgas neatkarības” garantiju, jo Savienības tiesību augstākais juridiskais spēks tiek piemērots neatkarīgi no attiecīgā valsts tiesību akta vietas hierarhijā. Tās nevar attaisnot datu aizsardzības uzraudzības iestādes pilnvaru termiņa priekšlaicīgu beigšanu. Kā uzsvēra Komisija un EDAU, tādā gadījumā iestāde, pat ja tā ir augstāka līmeņa iestāde, likumdošanas varas vai konstitucionālās varas iestāde, būtu pilnvarota īstenot ārēju un neatbilstīgu ietekmi uz datu aizsardzības uzraudzības iestādi, tieši vai netieši draudot ar šādām pārmaiņām un direktīvas 28. panta 1. punktā paredzētā uzraudzības iestādes pilnvaru termiņa priekšlaicīgu pārtraukšanu, kas, iespējams, izraisītu kāda veida “iepriekšēju pakļaušanos”³⁹.

81. Visbeidzot es uzskatu, ka Ungārijas apgalvojums, ka komisāra iecelšana priekšsēdētāja amatā nevarēja notikt pēc viņa publiskajiem izteikumiem, kuros viņš izteica savu nodomu nepieņemt šādu iecelšanu amatā, nav pieņemams. Lai gan šādiem presē publicētiem izteicieniem nav nekāda juridiska spēka, ņemot vērā direktīvas 28. pantā un 1993. gada Likuma Nr. LIX 15. pantā noteiktās stingrās prasības⁴⁰, Ungārija neapgalvoja, ka attiecīgais amats tika oficiāli piedāvāts komisāram. No Ungārijas 2012. gada 30. marta atbildes uz argumentēto atzinumu es redzu, ka komisārs *András Jóri* ir izteicis savu nepieņemšanu jaunajam Likumam par datu aizsardzību, piebilstot, ka viņš nebūtu piekritis savai iecelšanai Iestādes priekšsēdētāja amatā, ja šāds priekšlikums viņam būtu bijis izteikts, jo viņš uzskata, ka Iestādes izveidošana neatbilst direktīvā paredzētajai neatkarības prasībai. Pirmstiesas procedūras ietvaros Komisija pati atkārtoja šīs kritiskās piezīmes, un visbeidzot Ungārija tiesību aktu grozījumos ņēma vērā dažas no tām⁴¹, izņemot kritiku par komisāra pilnvaru termiņa priekšlaicīgu beigšanu. Turklāt komisāram katrā ziņā nevar pārņemt par paustajiem 2011. gada 10. un 22. jūnija oficiālajiem apsvērumiem⁴² par jaunā likuma projektu, kuros viņš norādīja, ka pārejas noteikumu neesamība ir viņa neatkarības pārkāpums, un kas tika izteikti, pildot savus oficiālā amata pienākumus kā uzraudzības iestāde, kura dibināta saskaņā ar direktīvas 28. pantu, un tos nevar uzskatīt par paziņojumu par atkāpšanos no amata.

82. Līdz ar to es uzskatu, ka Ungārija, priekšlaicīgi beidzot datu aizsardzības uzraudzības iestādes pilnvaru termiņu, nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek direktīva.

38 — Saskaņā ar Pamatlikuma VI panta 3. punktu “neatkarīga iestāde, kas ir izveidota ar organisku likumu, uzrauga, lai tiktu ievērotas tiesības, kas ir saistītas ar personas datu aizsardzību un piekļuvi sabiedrību interesējošiem datiem”.

39 — Skat. šo secinājumu 69. punktu.

40 — Saskaņā ar 1993. gada Likuma Nr. LIX 15. pantu par komisāra atkāpšanos no amata bija jāpaziņo rakstiski Parlamenta priekšsēdētājam. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *András Jóri* neatkāpās no komisāra amata pienākumu izpildes saskaņā ar šo noteikumu.

41 — Skat. šo secinājumu 15.–18. punktu.

42 — Skat. Komisijas prasības pieteikuma 77. punktu.

83. Es piebilstu, ka Tiesas spriedums, ar kuru tiek konstatēta pienākumu neizpilde šajā lietā, būtu ļoti svarīgs ne tikai iestādēm, kas ir izveidotas saskaņā ar direktīvas 28. panta 1. punktu, bet arī jebkurai citai neatkarīgai iestādei, kas ir dibināta saskaņā ar Savienības tiesībām. Nodrošinot šim neatkarīgajām iestādēm viņu pilnvaru termiņa pastāvīgumu līdz tā paredzētajām beigām, izņemot būtiskus, likumā atrunātus un objektīvi pārbaudāmus iemeslus, šis spriedums ievērojami ierobežotu “iepriekšējas pakļaušanās” ārējām publiskām vai privātām organizācijām kaitīgo risku. Šāds spriedums novērstu “Damokla zobenu”, ko veido viņu pilnvaru termiņa priekšlaicīgas beigšanas paralizējošais risks.

VI – Par pienākumu neizpildes konstatācijas iedarbību laikā

84. Ungārija lūdza, lai gadījumā, ja Tiesa apmierinās Komisijas prasību, sprieduma iedarbība tiktu ierobežota laikā⁴³, lai neietekmētu Iestādes pašreizējā priekšsēdētāja pilnvaru termiņu. Tā apgalvo, ka sekas, kas izriet no tiesiskās noteiktības principa, arī izslēdz, ka jau galīgi pabeigtas lietas var tikt apstrīdētas.

85. Jāatgādina, “ka tikai izņēmuma gadījumos, piemērojot Savienības tiesību sistēmai raksturīgo vispārējo tiesiskās noteiktības principu, Tiesai var nākties ierobežot jebkuras ieinteresētās personas iespēju atsaukties uz Tiesas interpretēto normu, lai apstrīdētu labticīgi nodibinātas tiesiskās attiecības”⁴⁴. Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka finansiālās sekas, kas var rasties dalībvalstij sakarā ar prejudiciālu nolēmumu, nav pietiekams attaisnojums ierobežot minētā sprieduma iedarbību laikā⁴⁵.

86. “Tiesa izmanto šo risinājumu tikai precīzos apstākļos, kad pastāv risks, ka varētu iestāties smagas ekonomiskas sekas, it īpaši saistībā ar tādu tiesisko attiecību lielo skaitu, kas labā ticībā nodibinātas, pamatojoties uz regulējumu, kurš atzīts par spēkā esošu, un izrādās, ka privātpersonas un valsts iestādes bija iesaistītas rīcībā, kas neatbilda Savienības tiesiskajam regulējumam sakarā ar objektīvu un būtisku nenoteiktību attiecībā uz Savienības tiesību normu piemērojamību; šo nenoteiktību varēja veicināt tāda pati rīcība no citu dalībvalstu vai Komisijas puses”⁴⁶.

87. “Pat ja pieņemtu, ka spriedumiem, kas pieņemti saskaņā ar [LESD 258.] pantu, ir tādas pašas sekas kā spriedumiem, kas pieņemti saskaņā ar [LESD 267.] pantu, un ka tādēļ tiesiskās noteiktības apsvērumi izņēmuma kārtā liktu ierobežot to iedarbību laikā”⁴⁷, es uzskatu, ka, pieņemot, ka tas tika formulēts pareizi, Ungārijas lūgums ir jānoraida.

88. Ungārija nekādā ziņā nav pierādījusi, ka pastāv smagu ekonomisku seku risks vai ka laikā, kad tika pieņemts likums, ar kuru izveidoja Iestādi, tā saskārās ar objektīvu un būtisku nenoteiktību attiecībā uz direktīvas 28. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanas jomu.

89. Tajā laikā Tiesa jau bija interpretējusi frāzi “pilnīgi neatkarīgi”, kas ir minēta direktīvas 28. panta 1. punkta otrajā daļā⁴⁸. Tātad nebija pamata domāt, ka Savienības tiesības ļauj Ungārijai priekšlaicīgi beigt komisāra pilnvaru termiņu⁴⁹.

43 — Skat. šo secinājumu 28. punktu.

44 — Skat. 2000. gada 23. maija spriedumu lietā C-104/98 *Buchner u.c.* (*Recueil*, I-3625. lpp., 39. punkts).

45 — Turpat (41. punkts).

46 — 1995. gada 11. augusta spriedums apvienotajās lietās no C-367/93 līdz C-377/93 *Rodens u.c.* (*Recueil*, I-2229. lpp., 43. punkts). Skat. arī 2000. gada 12. septembra spriedumu lietā C-359/97 Komisija/Apvienotā Karaliste (*Recueil*, I-6355. lpp., 91. punkts) un 2009. gada 15. decembra spriedumu lietā C-284/05 Komisija/Somija (Krājums, I-11705. lpp., 57. punkts).

47 — 2009. gada 12. februāra spriedums lietā C-475/07 Komisija/Polija (61. punkts). Skat. arī 2007. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-178/05 Komisija/Grieķija (Krājums, I-4185. lpp., 67. punkts), 2009. gada 26. marta spriedumu lietā C-559/07 Komisija/Grieķija (78. punkts) un iepriekš minēto 2009. gada 15. decembra spriedumu lietā Komisija/Somija (58. punkts).

48 — Iepriekš minētie 2010. gada 9. marta spriedumi lietā Komisija/Vācija un lietā Komisija/Austrija.

49 — Pēc analogijas skat. 1995. gada 13. februāra spriedumu apvienotajās lietās C-197/94 un C-252/94 *Bautiaa* un *Société française maritime* (*Recueil*, I-505. lpp., 50. punkts).

VII – Par tiesāšanās izdevumiem

90. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriet Ungārijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, uzskatu, ka Ungārijai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Saskaņā ar Reglamenta 140. pantu EDAU sedz savus tiesāšanas izdevumus pats.

VIII – Secinājums

91. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai:

- konstatēt, ka Ungārija, priekšlaicīgi beidzot datu aizsardzības uzraudzības iestādes pilnvaru termiņu, nav izpildījusi pienākumus, kas tai noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvas 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti 28. panta 1. punkta otrajā daļā;
- piespriet Ungārijai segt savus, kā arī atlīdzināt Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus un
- piespriet Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājam segt savus tiesāšanās izdevumus pašam.